

Konkurentsiamet

**Gaasi võrguteenuse hinna arvutamise ühtne
metoodika jaotusvõrguettevõtjatele**

Tallinn 2018

Sisukord

Eessõna.....	3
1. Mõisted.....	4
2. Tegevusalade eristamine raamatupidamises.....	5
3. Võrguteenuse hinna kujundamine	7
4. Müügikogus.....	8
5. Mittekontrollitavad hinnad ja kulud	9
6. Muutuvkulud	9
7. Tegevuskulud.....	10
8. Põhivara kulum ja reguleeritava vara väärtus.....	12
9. Põhjendatud tulukus	16
10..... Võrguteenuse hinna koostõlastamine ülekande- ja/või jaotamisteenuse sisendhinna muutuse korral.....	18

Eessõna

Vastavalt maagaasiseaduse (edaspidi MGS) § 23 lg 4¹ töötab Konkurentsiamet välja võrguteenuste hindade arvutamise ühtse meetoodika, lähtudes MGS §-des 23 ja 23² sätestatud nõuetest. MGS § 23 lg 4² sätestab, et Konkurentsiamet avalikustab¹ võrguteenuse hinna arvutamise ühtse meetoodika ning lähtub sellest võrguteenuste hinna kooskõlastamisel. Meetoodikat rakendatakse sarnaselt ja ühetaoliselt kõigi Konkurentsiameti regulatsiooni alla kuuluvate ettevõtjate tegevuse analüüsimisel ning hindade kooskõlastamisel järgides võrdse kohtlemise ning proportsionaalsuse põhimõtet.

MGS § 1 lg 2 alusel peavad gaasi ülekande ja jaotamise tegevused olema koordineeritud ning vastama objektiivsuse, võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetele, et tagada kindel, usaldusväärne, efektiivne, põhjendatud hinnaga ning keskkonnanõuetele ja tarbijate vajadustele vastav gaasivarustus.

MGS § 23 lg 1 järgi on võrguteenus käesoleva seaduse tähenduses võrgu kaudu gaasi ülekande või jaotamise teenuse osutamine.

MGS § 23 lg-tes 2, 3, 3¹ ja 3² on sätestatud võrguteenuse hinnakujundamise alused ning § 23² lg-tes 1-9 on sätestatud võrguteenuse hinna arvutamise põhimõtted, milliseid kirjeldatakse täpsemalt käesoleva meetoodika vastavates peatükkides.

MGS § 23 lg 4 alusel peab võrguettevõtja esitama võrguteenuste hinnad ja nende kehtestamise alused Konkurentsiametile kooskõlastamiseks ja Konkurentsiameti nõudel põhjendama hindade moodustumist.

MGS § 23 lg 5 järgi menetleb Konkurentsiamet käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud hinnataotlust käesoleva seaduse § 10 lõigetes 5² ja 6³ sätestatud korras. Kui hinnataotluse esemeks on võrguteenuse hinna muutmine võrguettevõtjale muutunud ostetava gaasi ülekande või jaotamise teenuse hinna tõttu, teeb Konkurentsiamet võrguteenuse hinna kooskõlastamise kohta otsuse kümne tööpäeva jooksul alates nõuetekohase taotluse esitamisest.

Tulenevalt haldusmenetluse seadusest on Konkurentsiametil õigus määrata kaalutusõiguse alusel menetlustoimingu vorm. Konkurentsiamet on välja töötanud ja avaldanud oma veebilehel maagaasi võrguteenuse hindade taotlemise vormid ehk küsimustikud *MS Exceli* tabelite kujul (vt <http://www.konkurentsiamet.ee>). Küsimustikud on välja töötatud lähtuvalt konkurentsiseadusest, MGS-ist ning täidetult sisaldavad andmeid, mis võimaldavad Konkurentsiametil kontrollida, et taotletud hinna aluseks võetud hinnakomponendid sisaldaks üksnes põhjendatud kulusid ja põhjendatud tulukust.

Käesolev meetoodika selgitab ja sisustab MGS-is toodud võrguteenuste hindade kujundamise ja arvutamise põhimõtted jaotusvõrguettevõtjatele.

---

¹ Konkurentsiamet avalikustab meetoodika veebilehel www.konkurentsiamet.ee.

² Konkurentsiamet teeb võrgutasude kooskõlastamise kohta otsuse 30 päeva jooksul alates nõuetekohase taotluse esitamisest. Eriti keeruka või tömahuka kooskõlastamistaotluse menetlemisel võib Konkurentsiamet pikendada seda tähtaega 60 päevani, teatades tähtaja pikendamisest taotluse esitajale enne esialgse tähtaja möödumist.

³ Taotluse menetlemise tähtaeg peatub, kui Konkurentsiametile ei ole esitatud tema nõutud teavet, mis on vajalik taotluse kooskõlastamiseks.

1. Mõisted

- 1.1. **Ex-ante regulatsioon** – enne hinna kehtima hakkamist Konkurentsiameti poolt kooskõlastatavad gaasi võrguteenuste hinnad.
- 1.2. **Ex-post regulatsioon** – pärast hinna kehtima hakkamist Konkurentsiameti poolt kontrollitavad tasud (nt liitumistasud).
- 1.3. **Investeeringud reguleeritavasse põhivarasse** – ühekordsed kulud põhivara soetamiseks ja parendamiseks.
- 1.4. **Kaalutud keskmine kapitali hind (WACC)** – kapitali struktuuri (oma- ja võõrvahendite vahekord kogukapitalis) ning võla- ja omakapitali hinna alusel arvatud kogukapitali hind.
- 1.5. **Kulud** – võrguteenuse osutamiseks vajalikud ja põhjendatud muutuvkulud, tegevuskulud ja põhivara kulum.
- 1.6. **Käibekapital** – reguleeritava vara komponent, mis üldjuhul moodustab viis protsenti viimase kolme kalendriaasta reguleeritud tegevuse käibe aritmeetilisest keskmisest.
- 1.7. **Lubatud müügitulu** – regulatsiooniperioodi arvestuslik müügitulu, mida ettevõtja võib teenida kooskõlastatud hindadega teenust müües. Lubatud müügitulu arvutamisel võetakse arvesse põhjendatult loetud kulud ning põhjendatud tulukus.
- 1.8. **Mittekontrollitavad hinnad ja kulud** – sisendhinnad ja kulud, mis ei ole mõjutatavad ettevõtja majandustegevuse kaudu, vaid sõltuvad täielikult ettevõtjavälisest teguritest (nt administratiivselt reguleeritavate teenuste hinnad: sisseostetava elektrienergia võrgutasud, gaasi võrguteenuse ning vee- ja kanalisatsiooniteenuse hinnad, riigilõiv, maamaks, tasu riiklikult kehtestatud infrastruktuuri talumise kohustuse täitmise eest jms).
- 1.9. **Mittepõhitegevus** – tegevusalad, mis ei ole otseselt seotud gaasi võrguteenuse osutamisega.
- 1.10. **Mittereguleeritav tegevus** – tegevusalad, mille üle Konkurentsiamet ei rakenda *ex-ante* ja *ex-post* regulatsiooni, vaid kontrollib, et ei toimuks kulude ja tulude ristsubsideerimist reguleeritud tegevuse suhtes.
- 1.11. **Muutuvkulud** – kulud, mis sõltuvad olulises osas müügikoguse muutumisest.
- 1.12. **Põhivara** – ettevõtja poolt oma- ja laenuvahenditest soetatud võrguteenuse osutamiseks vajalik materiaalne ja immateriaalne põhivara.
- 1.13. **Põhivara kasulik tehniline eluiga** – periood, mille jooksul ettevõtja poolt vara tõenäoliselt kasutatakse ning mis võtab arvesse põhivara oodatavat füüsilist (tehnilist) kulumist ning IT-ga seotud põhivara puhul ka moraalselt vananemist.
- 1.14. **Põhivara kulum** (kapitalikulu) – võrguteenuse hinda lülitatav kulu, mis on seotud soetatud põhivara amortiseeritava osa kandmisega kulusse põhivara kasuliku tehnilise eluea jooksul.

1.15. Põhivara kuluminorm (kapitalikulunorm) – põhivara kasuliku tehnilise eluea pöördväärtus, mille alusel arvutatakse võrguteenuste hindadesse lülitatava põhivara kulumi suurus.

1.16. Põhjendatud tulukus – ärikasum, mis arvutatakse reguleeritava vara väärtuse ja kaalutud keskmise kapitali hinna alusel.

1.17. Regulatsiooniperiood – 12-kuuline periood, mille prognoositud müügikogus, kulud ning põhjendatud tulukus on võrguteenuse hinna arvutamise aluseks.

12-kuuline periood on võetud võrguteenuse hinna arvutamise aluseks selleks, et Konkurentsiametil oleks võimalik kontrollida ettevõtja poolt esitatud andmete õigsust (Konkurentsiametil on võimalik kontrollida Äriregistri teabesüsteemist ettevõtja majandusaasta aruandeid, s.t 12 kuu andmeid) ning hinnata selle põhjal muuhulgas ettevõtja poolt koostatud prognooside ning võrguteenuse hindade arvutamise aluseks olevate kulude ja põhjendatud tulukuse õigsust. 12-kuuline periood ei tähenda samas aga seda, et võrguteenuse hinnad peaksid kehtima 12 kuud. 12 kuu prognoositavad kulud võetakse võrguteenuse hindade arvutamise aluseks. Kui ettevõtja leiab, et hindade kooskõlastuse aluseks olnud kulud ja põhjendatud tulukus ei taga enam MGS § 23 lg 3 punktides 1-6 sätestatud nõudeid, siis võib ta uuesti esitada taotluse võrguteenuse hindade kooskõlastamiseks vastava 12 kuu andmete alusel.

1.18. Reguleeritava vara väärtus – ettevõtja poolt investeeritud võrguteenuse osutamiseks vajaliku põhivara jääkmaksumuse ja käibekapitali summa.

1.19. Tegevuskulud – kulud, mis ei sisalda muutuv- ja finantskulusid ning põhivara kulumit.

1.20. Tegevuspiirkond – tegevusloaga kindlaks määratud ala, kus võrguettevõtja tegutseb.

1.21. Võrguettevõtja – ettevõtja, kes osutab võrguteenust (kas ülekande või jaotamise teenust või mõlemat).

1.22. Võrguteenus – võrgu kaudu gaasi ülekande või jaotamise teenuse osutamine.

2. Tegevusalade eristamine raamatupidamises

2.1. MGS-i regulatsioon:

MGS § 8 lg 2 sätestab, et gaasiettevõtja peab raamatupidamise sise-eeskirjas kehtestama põhimõtted, mille kohaselt peetakse arvestust gaasi jaotamise, müügi ja nende tegevustega mitteseotud (mittepõhitegevuse) tegevusalade kohta nii, nagu oleksid kohustatud seda tegema nendel tegevusaladel eraldi tegutsevad ettevõtjad.

Ettevõtja peab eraldi arvestust immateriaalse (v.a arvutitarkvara ja arvutitarkvara litsentsid ning tehnorajatistega seotud maade kasutusõigused), tagastamatu abi raames ning liitumistasudest soetatud põhivara osas, samuti põhivara osas, mida ettevõtja ei kasuta võrguteenuse osutamiseks. Kulude jagamise põhimõtteid ja kulude jaotust põhjendab ettevõtja hinnataotlusele lisatud seletuskirjas.

MGS § 8 lg 2¹ sätestab, et gaasiettevõtja peab oma raamatupidamises pidama gaasi müügi arvestust eraldi kodutarbijate ja vabatarbijate kohta.

MGS § 8 lg 2² sätestab, et gaasiettevõtja peab kehtestama oma raamatupidamiseeskirjad varade ja kohustuste ning tulude ja kulude jaotamise osas, mida järgitakse käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud tegevusalade arvestuses.

MGS § 8¹ lg 2 sätestab, et võrguettevõtja, kelle jaotusvõrguga on ühendatud üle 100 000 tarbija ja kes ei osuta ülekandeteenust, eristab oma tegevuses gaasi jaotuse ja müügi, luues jaotuseks ja müügiks eraldi äriühingud alates 2007. aasta 1. juulist. Kui pärast nimetatud tähtpäeva ületab tarbijate arv 100 000 piiri, peab võrguettevõtja viima oma tegevuse vastavusse käesolevas lõikes sätestatud nõuetega kuue kuu jooksul.

MGS § 8¹ lg 3 sätestab, et võrguettevõtja, kelle jaotusvõrguga on ühendatud alla 100 000 tarbija ja kes ei osuta ülekandeteenust, võib samal ajal olla müüja.

MGS § 23² lg 5 sätestab, et põhivara hulka ei arvestata:

- 1) pikaajalisi finantsinvesteeringuid;
- 2) immateriaalset põhivara, välja arvatud arvutitarkvara litsentsid;
- 3) tagastamatu abi raames (sealhulgas sihtfinantseerimise teel) soetatud põhivara;
- 4) liitumistasudest soetatud põhivara;
- 5) põhivara, mida ettevõtja ei kasuta võrguteenuse osutamiseks.

2.2. Kui võrguteenuse osutamist ja gaasi müüki teostab sama äriühing (MGS § 8¹ lg 3 kohaselt), siis peab ettevõtja oma raamatupidamises eraldi arvestust alljärgnevalt:

- 2.2.1. gaasi müük kodutarbijatele,
- 2.2.2. gaasi müük vabatarbijatele,
- 2.2.3. võrguteenuse müük (*ex-ante* regulatsioon – hinnad kooskõlastatakse Konkurentsiametiga),
- 2.2.4. mittepõhitegevus (mittereguleeritav tegevus).

2.3. Ettevõtja peab oma raamatupidamises eraldi arvestust immateriaalse, tagastamatu abi raames ning liitumistasudest soetatud põhivara osas, samuti põhivara osas, mida ettevõtja ei kasuta võrguteenuse osutamiseks.

2.4. Võrguettevõtja, kellelt ei nõuta tegevusalade juriidilist eristamist, lähtub andmete esitamisel Konkurentsiameti veebilehel avalikustatud juhendist "Hinna- või järelevalvemenetluse läbiviimiseks vajalike andmete esitamise juhend gaasivõrguettevõtjale" ning eristab kulud ning materiaalse põhivara vastavalt Konkurentsiameti hinnataotluse tabelitele "Küsimustik gaasivõrguettevõtjatele".

2.5. Konkurentsiamet analüüsib kulude jaotust ettevõtja poolt müüdavate erinevate kaupade ja teenuste vahel ning kontrollib, et kooskõlastamisele esitatud võrguteenuse hind ei sisaldaks muude tegevusalade kulusid ja tulusid (võrguettevõtja tegevusvaldkonnad ei ristsubsideeriks üksteist).

3. Võrguteenuse hinna kujundamine

3.1. MGS-si regulatsioon:

MGS § 23 lg 2 sätestab, et võrguteenuste hinnad peavad olema põhjendatud, lähtudes võrgu toimimiseks ja arendamiseks, töö- ja varustuskindluseks, võrgu kaudu jaotatava gaasi mõõtmise ja mõõtmisandmete edastamiseks ja arvestamiseks vajalikest kulutustest ning põhjendatud tulukusest nii, et oleks tagatud tarbija häireteta varustamine gaasiga.

MGS § 23 lg 3 sätestab, et võrguteenuse hind tuleb kujundada selliselt, et oleks tagatud:

- 1) vajalike tegevuskulude katmine;
- 2) investeeringud tegevus- ja arenduskohustuse täitmiseks;
- 3) keskkonnanõuete täitmine;
- 4) kvaliteedi- ja ohutusnõuete täitmine;
- 5) põhjendatud tulukus ettevõtja investeeritud kapitalilt;
- 6) võrguteenuse hind peab katma võrguteenuse osutamisel kasutatud gaasi ostmise põhjendatud kulud.

MGS § 23 lg 3¹ sätestab, et põhjendatud tulukuse arvutamise aluseks on ettevõtja investeeritud kapital ja kaalutud keskmise kapitali hind.

MGS § 23² lg 2 sätestab, et võrguteenuse hinda ei lülitata järgmisi kuluartikleid:

- 1) ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kulu;
- 2) sponsoriust, kingitusi ja annetusi;
- 3) põhitegevusega mitteseotud kulud;
- 4) õigusaktide alusel ettevõtjale määratud trahve ja viiviseid;
- 5) finantskulud;
- 6) dividendide tulumaksukulu;
- 7) muid kulud, mis ei ole vajalikud ettevõtjale seadusega pandud kohustuste täitmiseks.

MGS § 23² lg 3 sätestab, et hinda lülitatavad kulud peavad olema põhjendatud, lähtuma kuluefektiivsusest ning võimaldama ettevõtjale seadusega sätestatud ülesannete täitmise.

3.2. Hinnaamenetluses jaotab Konkurentsiamet kulud järgmiselt:

- muutuvkulud;
- tegevuskulud;
- põhivara kulum.

3.3. Lubatud müügitulu ($T_{lubatud}$) arvutatakse Konkurentsiameti poolt põhjendatuks loetud kulude ja põhjendatud tulukuse (tulenevalt MGS § 23 lg 3¹) alusel järgmise valemiga:

$$T_{lubatud} = MK + TK + PK + PT,$$

kus:

- $T_{lubatud}$ - lubatud müügitulu;
- MK – muutuvkulud;
- TK – tegevuskulud;
- PK – põhivara kulum;
- PT – põhjendatud tulukus.

Näide. Lubatud müügitulu ja võrguteenuse hinna kujunemine

Rea nr	Hinnakomponendid	Ühik	Regulats. periood
1	Müügikogus (M)	tuh m ³	5500
2	Muutuvkulud (MK)	tuh €	311,04
3	Tegevuskulud (TK)	tuh €	150,00
4	Põhivara kulum (PK)	tuh €	60,00
5	Põhjendatud tulukus (PT)	tuh €	80,00
6	Taotletav müügitulu (T_{lubatud})	tuh €	601,04
7	Võrguteenuse hind (H)	€/m ³	0,10928

Näites toodud komponentide arvutamist on kirjeldatud alljärgnevas peatükis.

- 3.4. Võrguteenuse hind (hinnad) tuleb ettevõtjal kujundada teenuse osutamiseks vajaliku lubatud müügitulu ja -koguse alusel järgmise valemiga:

$$H_n = \frac{T_{lubatud}}{M_n}$$

kus:

- H_n – vastava võrguteenuse hind,
 $T_{lubatud}$ – võrguteenuse lubatud müügitulu,
 M_n – vastava võrguteenuse müügitulu.

- 3.5. Võrguettevõtja võib moodustada tarbijagruppe (jaotusteenuse kasutajad erinevatel töөрõhkudel või võimsustel). Võrguettevõtja peab põhjendama erinevate gruppide kulude kujunemist ja sellest tulenevalt erinevate hindade kujunemist vastavalt punktis 3.4 toodud valemile.

Kõigi kooskõlastamisele esitatud võrguteenuse tasude ja koguste korrutiste summa peab võrduma lubatud müügituluga. Lubatud müügitulu kujuneb erinevate võrguteenuste hindade ja nende müügitulude korrutiste summa alusel, vastavalt sellele võtab võrrand alljärgneva kuju:

$$T_{lubatud} = \sum_{n=1}^i hind_n \times M_n$$

kus:

- i – kooskõlastamisele esitatud võrguteenuste arv.

4. Müügitulu

- 4.1. MGS § 23² lg 1 sätestab, et võrguteenuse hinna arvutamisel võetakse aluseks viimase kolme kalendriaasta aritmeetiline keskmine müügitulu. Vajaduse korral teostatakse müügitulu leidmiseks täiendav analüüs.

- 4.2. Kalendriaasta algab 1.jaanuaril ja lõpeb 31.detsembril.

Juhul, kui kalendriaasta ei ühti võrguettevõtja majandusaastaga võetakse müügikoguse prognoosimisel aluseks viimase kolme majandusaasta müügikogused.

Näide: Ettevõtja esitab taotluse 2018.a detsembris ja tema majandusaasta periood on 01.04 kuni 31.03. Seega võetakse regulatsiooniperioodi müügikoguse prognoosimisel aluseks majandusaastate 01.04.2015-31.03.2016, 01.04.2016-31.03.2017 ja 01.04.2017-31.03.2018 müügikogused, vastavalt 600 tuh m³, 780 tuh m³ ja 650 tuh m³. Regulatsiooniperioodi müügikogusesks kujuneb 677 tuh m³ ((600+780+650)/3 = 677 tuh m³).

4.3. Vajadus müüginahku täiendada analüüsi järele tekib siis, kui:

4.3.1. võrguettevõtte on tegutsenud **alla kolme** majandusaasta;

4.3.2. tarbijate arvus, struktuuris ja müügikoguses on toimunud kolme majandusaasta jooksul muutused, mis oluliselt mõjutavad müügikoguseid (näiteks tarbijad on loobunud gaasi tarbimisest või on lisandunud uued tarbijad, tööstustoodangu suurendamine, tööstusettevõtte taaskäivitamine, jms);

Näide: Punktis 4.2 toodud näitele lisandub järgmine teave: üks tarbija (keskmise tarbimisega 50 tuh m³/aastas) lõpetab tarbimise, kuna läheb üle puiduküttele ja 2018.a I kvartali liitus gaasivõrguga uus tarbija prognoositava tarbimisega 80 tuh m³ aastas. Seega kujuneb regulatsiooniperioodi põhjendatud müüginahuks 707 tuh m³ (677-50+80 = 707 tuh m³).

5. Mittekontrollitavad hinnad ja kulud

5.1. Mittekontrollitavaid hindu ja kulusid ei mõjuta ettevõtte majandustegevus, sest need sõltuvad täielikult ettevõttevälistest teguritest. Mittekontrollitavad kulud ja sisendhinnad on:

5.1.1. riigilõiv,

5.1.2. maamaks,

5.1.3. riiklikult kehtestatud infrastruktuuri talumise tasu,

5.1.4. administratiivselt reguleeritud teenuste tasud ja hinnad (sisseostetava elektrienergia võrgutasud, gaasi võrguteenuse ning vee- ja kanalisatsiooniteenuse hinnad jms).

5.2. Mittekontrollitavaid kulusid võivad sisaldada nii muutuvkulud (punkt 5.1.4) kui ka tegevuskulud (punktid 5.1.1 kuni 5.1.3).

5.3. Juhul, kui mittekontrollitavad kulud on põhjendatud (tõendatud), rakendatakse nende suhtes täielikku hindades kajastamise printsiipi.

6. Muutuvkulud

6.1. MGS § 23² lõige 3 sätestab, et hinda lülitatavad kulud peavad olema põhjendatud, lähtuma kuluefektiivsusest ning võimaldama ettevõtjale seadusega sätestatud ülesannete täitmise.

6.2. Muutuvkulud on kulud, mis sõltuvad olulisel osal müügikoguse muutumisest. Nimetatud kulud on seotud selliste teenuste või kaupade kasutamisega, mis on otseselt seotud gaasi võrguteenuse müügikogusega (nt sisseostetava gaasi jaotusteenus, rõhu regulaatorites (alandajates) gaasi eelnevaks soojendamiseks vajalik elektri- või gaasienergia jms). Muutuvkulud võivad sisaldada mittekontrollitavaid kulusid.

6.3. Muutuvkulud saadakse vajalike teenuste või kaupade hindade korrutamisel teenuse või kauba ostukogusega.

7. Tegevuskulud

7.1. MGS § 23² lg 3 sätestab, et et hinda lülitatavad kulud peavad olema põhjendatud, lähtuma kuluefektiivsusest ning võimaldama ettevõtjale seadusega sätestatud ülesannete täitmise. Põhjendatud tegevuskulude hindamisel lähtutakse alljärgnevatest printsiipidest:

- 1) kulude dünaamika jälgimine ajas ning selle võrdlus tarbijahinnaindeksi dünaamikaga;
- 2) erinevate kulukomponentide põhjendatuse süvaanalüüs (sealhulgas eksperthinnangud);
- 3) ettevõtja kulude ning nende põhjal arvutatud statistiliste näitajate võrdlemine teiste sarnaste ettevõtjate kuludega.

7.2. Tegevuskulud on kulud, mis ei sisalda muutuv- ja finantskulusid ning põhivara kulumit. Tegevuskulud ei ole otseselt seotud müügi kogusega ning ettevõtja saab nimetatud kulusid mõjutada oma efektiivsema majandustegevuse kaudu (v.a mittekontrollitavad tegevuskulud).

Tegevuskulude hulka arvestatakse ettevõtja poolt teostatud gaasivõrgu hooldus- ja remondikulud, sisseostetavad tööd ja teenused, müügi kulud, transpordikulud, rendikulud, infotehnoloogilised kulud, bürookulud, tööjõukulud, mittekontrollitavad kulud (riigilõiv, maamaks, riiklikult kehtestatud infrastruktuuri talumise tasu).

7.3. Kulude dünaamika jälgimine ajas ning selle võrdlus tarbijahinnaindeksi dünaamikaga.

Kulude dünaamika jälgimine ajas tähendab aastate lõikes ettevõtja tegevuskulude muutuse võrdlemist tarbijahinnaindeksi⁴ (THI). Üldjuhul ei tohi monopoolses seisus oleva ettevõtja tegevuskulud kasvada enam kui kasvavad vabaturuteenuseid osutavate ettevõtjate kulud, mis kokkuvõtvalt väljenduvad THI kasvus. Regulaatiivses tegevuses võtab Konkurentsiamet THI rakendamisel arvesse ka MGS § 23² lg-s 3 sätestatud kohustust lähtuda hinda lülitatavate kulude puhul kuluefektiivsusest. THI varasemate aastate väärtused võetakse Statistikaameti veebilehelt www.stat.ee ning jooksva aasta väärtus võetakse Rahandusministeeriumi majandusprognoosist, mis on avaldatud veebilehel www.fin.ee.

7.4. Kulukomponentide põhjendatuse süvaanalüüs (sealhulgas eksperthinnangud).

Süvaanalüüsi teostamiseks peab ettevõtja esitama tegevuskulude detailse jaotuse kolme viimase majandusaasta lõikes ning prognoosi regulatsiooniperioodiks. Lisaks peab ettevõtja põhjendama taotletavate tegevuskulude vajadust, muutust ja kuluefektiivsust peamiselt alljärgnevatest põhimõtetest lähtudes:

- *kulud peavad olema eelnevatel perioodidel realselt tehtud (tõestuseks arved, lepingud, makstud palgad jms);*
- *kulud peavad olema otseselt seotud võrguteenuse osutamisega (vajadusel kulude jaotamine erinevate tegevuste vahel);*
- *kulud peavad olema vajalikud võrguteenuse osutamiseks (tõestuseks ettevõtja selgitused, kuidas kulu muutis tarbijale osutatud teenust, näiteks võrguteenuse kvaliteeti);*

---

⁴ Tarbijahinnaindeks on indeks, mis iseloomustab tarbekaupade ja tasuliste teenuste hindade muutust.

- kulud on tehtud kõige efektiivsemal viisil (tõestuseks hinnapakkumiste küsimise dokumendid ja vastused nendele).

Näide. Tegevuskulude detailne jaotus (taotluse esitusaeg 2019. aastal). Võrguettevõtja võib tegevuskulude jaotuse teha oma parema äranägemise järgi, eeldusel, et säilitatakse esitatud andmete piisav detailsus ja kontrollitavus.

Rea nr	Tegevuskulude liigid	Ühik	2016	2017	2018	Regulats. periood
1	Ettevõtja poolt teostatud võrgu hooldus- ja remondikulud	tuh €				
2	Sisseostetavad tööd ja teenused	tuh €				
3	Müügikulud	tuh €				
4	Transpordikulud	tuh €				
5	Rendikulud	tuh €				
6	Infotehnoloogilised kulud	tuh €				
7	Sidekulud	tuh €				
8	Bürookulud	tuh €				
9	Töäjõukulud kokku	tuh €				
10	sh palgakulud	tuh €				
11	sh maksukulud	tuh €				
12	Muud kulud (loetleda)	tuh €				
14	Kokku	tuh €				

Tegevuskulude põhjendatuse hindamisel on Konkurentsiametil õigus kaasata vajadusel eksperte.

7.5. Ettevõtja kulude ning nende põhjal arvatud statistiliste näitajate võrdlemine teiste sarnaste ettevõtjate kuludega.

Ettevõtja kulusid ja nende põhjal arvatud statistilisi näitajaid ehk erikuluseid (tegevuskulud jagatud müügi kogusega) võrreldakse sarnaste ettevõtjate tegevuskulude erikuluga. Põhjendatuks ei saa pidada tegevuskulude kasvu THI-ga võrdses tempos olukorras, kus ettevõtja tegevuskulude erikulu ületab ilma objektiivse põhjenduseta teiste sarnaste ettevõtjate erikuluseid. Vajadusel võib Konkurentsiamet analüüsida ka sarnaste ettevõtjate tegevuskuludes sisalduvaid kululiike ja nende erikuluseid (näiteks ettevõtjate töäjõukulud, hooldus- ja remondikulud jms kulud müügi koguse kohta), selgitamaks välja kululiike, mis põhjustavad märkimisväärselt kõrgema tegevuskulude erikulu võrreldes sarnaste ettevõtjatega.

7.6. MGS § 23² lg 2 sätestab, et võrguteenuse hinda ei lülitata järgmisi kuluartikleid:

- 1) ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kulu;
- 2) sponsorlust, kingitusi ja annetusi;
- 3) põhitegevusega mitteseotud kulusid;
- 4) õigusaktide alusel ettevõtjale määratud trahve ja viiviseid;
- 5) finantskulusid;
- 6) dividendide tulumaksukulu;
- 7) muid kulusid, mis ei ole vajalikud ettevõtjale seadusega pandud kohustuste täitmiseks.

Võrguteenuse hinnakujundus lõpeb põhjendatud tulukuse (ärikasum) komponendiga, mistõttu finantskulud (kasumiaruande skeemi kohaselt arvestatakse finantskulud pärast ärikasumit) võrgutasudesse ei lülitata. Muud kulud, mis ei ole vajalikud ettevõtjale õigusaktidega pandud kohustuste täitmiseks, on näiteks:

- erisoodustuste kulud (nt kulud seoses sportimisega, ametiauto kasutamisega jms) ehk tööandja poolt töötaja jaoks tehtavad lisakulud (hüved) seoses töösuhtega, mis ületavad tööandjale õigusaktidega pandud kohustusi või sätestatud määrasid. Nimetatud kulud ei ole vajalikud ega seotud võrguteenuse osutamisega ning ettevõtjal on võimalik valida, kas nimetatud kulud teha või mitte. Nimetatud kulude tegemata jätmine ei põhjusta osutatavate teenuste madalamat kvaliteeti ja neil puudub seos põhitegevusega.*
- tulumaksukulud erisoodustustelt, kingitustelt, annetustelt ja vastuvõtukuludelt, dividendidelt ja muudelt kasumieraldistelt, ettevõtlusega mitteseotud kuludelt ja muudelt ettevõtlusega mitteseotud väljamaksetelt. Nimetatud kulud ei ole vajalikud võrguteenuse osutamiseks, mistõttu nende teostamisel tuleb need kulud ettevõtjal kompenseerida tulukuse arvelt.*
- sunnirahad ja kahjude hüvitamise tasud. Nimetatud kulud ei ole seotud võrguteenuse osutamisega, sest nende kulude tekkepõhjus on reeglina ettevõtjapoolne seaduste ja/või sõlmitud lepingute mittetäitmine või puudused nende järgimises. Võrguettevõtja on kohustatud temale õigusaktidega ja/või sõlmitud lepingutega pandud kohustusi täitma, mistõttu seaduste ja/või sõlmitud lepingute mittetäitmisest tulenevaid sunnirahasid ja kahjude hüvitamise tasusid ei ole põhjendatud lülitada võrgutasudesse.*
- kahjum materiaalse või immateriaalse põhivara müügist ja likvideerimisest. Nimetatud kulu ei arvestata võrgutasudesse, sest selle eesmärgiks võib olla tahtlik kulude suurendamine (nt põhivarade likvideerimisel toimub antud varade hilisem müük kasumiga). Põhivara amortiseeritav väärtus tuleb põhivara kasuliku tehnilise eluea jooksul raamatupidamises maha kirjendada.*

8. Põhivara kulum ja reguleeritava vara väärtus

8.1. MGS-i regulatsioon:

MGS § 23 lg 3 sätestab, et võrguteenuste hinnad tuleb kujundada selliselt, et oleks tagatud investeeringud tegevus- ja arenduskohustuse täitmiseks (nimetatud paragrahv punkt 2 alusel) ning põhjendatud tulukus ettevõtja investeeritud kapitalilt (nimetatud paragrahv punkt 5 alusel).

MSG § 23² lg 4 sätestab, et hinda lülitatava põhjendatud tulukuse ja põhivara kulumi arvutamisel lähtutakse võrguteenuse osutamiseks vajalikust põhivarast.

MGS § 23² lg 5 sätestab, et põhivara hulka ei arvestata:

- 1) pikaajalisi finantsinvesteeringuid;
- 2) immateriaalset põhivara, välja arvatud arvutitarkvara litsentsid;
- 3) tagastamatu abi raames (s.h sihtfinantseerimise teel) soetatud põhivara;
- 4) liitumistasudest soetatud põhivara;
- 5) põhivara, mida ettevõtja ei kasuta võrguteenuse osutamiseks.

MGS § 23² lg 6 sätestab, et põhivara väärtuse arvestus on järjepidev ning jätkub ka ettevõtja või vara omandisuhte muutmisel.

MGS § 23² lg 9 sätestab, et põhivara kulumi arvutamisel lähtutakse võrguteenuse osutamiseks vajaliku põhivara väärtusest ning kuluminormist, mis vastab põhivara kasulikule tehnilisele elueale.

MGS § 23² lg 8 sätestab, et käibekapitali suurus on viis protsenti viimase kolme kalendriaasta käibe aritmeetilisest keskmisest. Vajaduse korral teostatakse käibekapitali suuruse leidmiseks täiendav analüüs.

8.2. Põhivara kulumi arvestamise eesmärk on põhivara soetamiseks tehtud kulutuste tagasiteenimine võrguteenuse hinna kaudu põhivara kasuliku tehnilise eluea jooksul.

8.3. Kuluminorm on vara kasuliku tehnilise eluea pöördväärtus. Erinevatel põhivaradel võib olla erinev kasulik tehniline eluiga ja seega ka kuluminorm. Põhivara kasuliku tehnilise eluea põhjendamisel kontrollib Konkurentsiamet järgmisi asjaolusid:

- (a) põhivara eeldatav kasutamise aeg;
- (b) põhivara oodatav füüsiline kulumine;
- (c) põhivara tehniline või moraalne vananemine.

8.4. Põhivara kulumi arvestuses rakendatakse lineaarset meetodit.

8.5. Põhivara kulum arvutatakse võrguteenuse osutamiseks vajaliku põhivara soetusmaksumuse ja põhivara kasulikule tehnilisele elueale vastava põhjendatud kuluminormi alusel.

8.6. Jooksva majandusaastal investeeritud põhivara võetakse selle aasta kulumi arvestusse nii, et investeeritud vara soetusmaksumus korrutatakse koefitsiendiga 0,5 ning järgnevatel aastatel võetakse nimetatud põhivara kulumi arvestusse kogu soetusmaksumuse ulatuses. Jooksva majandusaastal arvestusest eemaldatud põhivara (müük, mahakandmine) võetakse selle aasta kulumi arvestusse nii, et eemaldatud põhivarade soetusmaksumus korrutatakse koefitsiendiga 0,5.

8.7. Reguleeritava põhivara väärtus on ettevõtja poolt investeeritud võrguteenuse osutamiseks vajaliku põhivara jääkmaksumuse ja käibekapitali summa.

8.8. Põhivara hulka arvestatakse üksnes tegelikult teostatud ja regulatsiooniperioodiks prognoositud põhjendatud investeeringud kooskõlas käesoleva meetodika punktides 8.9., 8.10. ja 8.13. toodud põhimõtetega.

Põhivara hulka ei arvestata investeeringuid, mis on põhivaras kirjas kui lõpetamata ehitus.

8.9. Teistele gaasivõrgu ettevõtjatele tasutud liitumistasud arvestatakse põhivara hulka.

8.10. MGS § 23² lg 5 sätestab, et põhivara hulka ei arvestata:

- 1) pikaajalisi finantsinvesteeringuid;
- 2) immateriaalset põhivara, välja arvatud arvutitarkvara litsentsid;
- 3) tagastamatu abi raames (s.h sihtfinantseerimise teel) soetatud põhivara;
- 4) liitumistasudest soetatud põhivara;

5) põhivara, mida ettevõtja ei kasuta võrguteenuse osutamiseks.

8.11. Võrguettevõtja raamatupidamises tuleb põhivara eristada tegevuste kaupa vastavalt käesoleva meetodika punktis 2 toodud põhimõtetele. Konkurentsiamet analüüsib põhivara jaotust erinevate tegevusalade vahel ning kontrollib, et müüdavad kaubad ja teenused ei sisaldaks tegevusalade ristsubsideerimist.

Põhivarade jagamise põhimõtteid selgitab ettevõtja hinnataotlusele lisatud seletuskirjas.

8.12. Konkurentsiamet kontrollib, et põhivara ei sisaldaks punktis 8.10 nimetatud põhivara ja analüüsib nii teostatud kui ka prognoositud investeeringute põhjendatust, mis on aluseks reguleeritava põhivara väärtuse arvutamisel.

Ettevõtja majandustegevuse analüüsi protsessis analüüsib Konkurentsiamet põhivarasse teostatud ja ka kavandatud investeeringute põhjendatust. Konkurentsiamet ei arvesta põhivara hulka mittepõhjendatud investeeringuid ning põhivara, mida ettevõtja põhitegevuses tegelikult ei kasuta seoses majandusliku otstarbekuse puudumisega. Kuna regulatsioon näeb ette reguleeritava vara väärtuselt põhjendatud tulukuse arvestamist, kehtib seos, et mida suurem on reguleeritava vara väärtus, seda suurem on põhjendatud tulukus. Võib juhtuda, et tulenevalt eesmärgist teenida oluliselt kõrgemat tulukust, soovib ettevõtja põhivarad üles hinnata ilma, et teostataks täiendavaid investeeringuid vara väärtuse ja/või eluea tõstmiseks. Seetõttu hindab Konkurentsiamet mittepõhjendatuks kulud põhivaradesse, kui näiteks on toimunud põhivarade edasimüük regulatiivsest jääkmaksumusest kõrgema hinnaga ühelt ettevõtjalt teisele või samasse omanike ringi kuuluvalt ühelt ettevõtjalt teisele või kui ettevõtja on teostanud põhivarade üleshindluse. Olukorda, kus müügit tehingute ja/või üleshindluste tulemusel müüakse võrguteenuse osutamise seotud varad edasi oluliselt kõrgema hinnaga (muutub üksnes varade omanik) ilma, et teostataks täiendavaid investeeringuid nende samade varade väärtuse suurendamiseks ning eluea pikendamiseks, ei käsitleta teostatud investeeringuna olemasolevasse põhivarasse. Mittepõhjendatud investeeringute hulka loetakse ka põhivarad, mille väärtus ei vasta sarnase elueaga ja sama kasutusotstarbega sarnaste põhivarade väärtusele (mittepõhjendatud kuluminormidega kuludesse kirjendamine, sarnaste varade turuväärtuse langus, üldine majanduskeskkond ja halvenenud turusituatsioon ning varast genereeritava tulu vähenemine, varade füüsilise seisundi järsk halvenemine jms).

8.13. MGS § 23² lg 6 järgi on põhivara väärtuse arvestus järjepidev ning jätkub ka ettevõtja või vara omandisuhte muutumisel.

Näide: Põhivara kulumi ja põhivara jääkmaksumuse arvestus regulatsiooniperioodiks (aluseks võetakse varasemas otsuses kajastatud põhivara viimane tegelik seis, näiteks 2014.a lõpp, millele lisatakse järgnevatel aastatel omavahenditest tehtud investeeringud ja lahutatakse eemaldatud⁵ varade maksumused).

---

⁵ müüdüd või mahakantud põhivara

Rea nr	Põhivara ja kulumi arvestus	Ühik	2015	2016	2017	2018	Regulats. periood
1	Põhivara soetusmaksumus aasta alguses	tuh €	70,00	170,00	210,00	199,50	205,50
1.1	sh gaasitrassid	tuh €	70,00	170,00	210,00	195,00	195,00
1.2	arvestid ja võrguseadmed	tuh €	0,00	0,00	0,00	4,50	10,50
2	Põhivara jääkmaksumus aasta alguses (PV₀)	tuh €	35,00	131,00	164,68	161,71	160,47
3	Investeeringud gaasitrassi (I)	tuh €	100,00	40,00	0,00	0,00	12,00
4	Eemaldatud trassid soetusmaksumuses	tuh €	0,00	0,00	15,00	0,00	25,00
5	Eemaldatud trassid jääkmaksumuses (L)	tuh €	0,00	0,00	1,00	0,00	1,50
6	Gaasitrassi kuluminorm	%	3,33	3,33	3,33	3,33	3,33
7	Investeeringud arvestitesse (I)	tuh €	0,00	0,00	5,00	6,00	3,00
8	Eemaldatud arvestid soetusmaksumuses	tuh €	0,00	0,00	0,50	0,00	1,00
9	Eemaldatud arvestid jääkmaksumuses (L)	tuh €	0,00	0,00	0,00	0,00	0,50
10	Arvestite kuluminorm	%	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00
11	Põhivara kulum ehk kapitalikulu (PK)	tuh €	4,00	6,33	6,97	7,24	7,43
12	Põhivara jääkmaksumus aasta lõpus (PV₁)	tuh €	131,00	164,68	161,71	160,47	166,04

Tabelis kajastatud põhivara kulumi ja põhivara jääkmaksumuse kujunemine:

a) regulatsiooniperioodi põhivara kulum (PK = 7,43 tuh €) arvutatakse:

$(195,00 + (12,00 - 25,00) * 0,5) * 3,33 / 100 + (10,50 + (3,00 - 1,00) * 0,5) * 10,00 / 100 = 7,43$ tuh €).

b) põhivara jääkmaksumus regulatsiooniperioodi alguses (PV₀ = 160,47 tuh €) peab võrduma põhivara jääkmaksumusega 2018.a lõpus (PV₁ = 160,47 tuh €).

c) põhivara jääkmaksumus regulatsiooniperioodi lõpuks (PV₁ = 166,04 tuh €) arvutatakse: $(160,47 + 12,00 - 1,50 + 3,00 - 0,5 - 7,43 = 166,04$ tuh €).

8.14. Võrguteenuse osutamisega seotud põhivarade rentimisel on ettevõtjal õigus lülitada võrguteenuse hinda põhjendatud gaasivõrgu rendikulu. Põhjendatud gaasivõrgu rendikulu ei või ületada renditud põhivaralt arvestatud kulumi ja põhjendatud tulukuse summat, mis on arvestatud käesoleva metoodika punktides 8 ja 9 toodud põhimõtete alusel ehk nii, nagu ettevõtja oleks ise gaasivõrgu varade omanik.

Rendikulude suuruse põhjendatuse kontrollimiseks ja hindamiseks esitab ettevõtja Konkurentsiametile koos hinnataotlusega rendilepingu koopia ning võrguteenuse osutamiseks renditud põhivarade nimekirja, mis peab sisaldama nimekirjas toodud põhivarade soetusaegu ja -maksumusi (sealhulgas ära märkides, millised varad ja millises summas on soetatud tarbijate poolt tasutud liitumistasude ja/või sihtfinantseerimise vahendite abil) ning jääkmaksumusi viimase majandusaasta lõpu seisuga.

8.15. MGS § 23² lg 8 sätestab, et käibekapitali suurus on viis protsenti viimase kolme kalendriaasta käibe aritmeetilisest keskmisest. Kui andmetest selgub, et kolme aasta keskmisest käibekapitali suurusel ei piisa õigeaegselt võrguteenuse osutamiseks vajalike

kaupade ja teenuste eest tasumiseks, teostatakse käibekapitali vajaduse osas täiendav analüüs.

Käibekapital tagab ettevõtjale rahalised vahendid, mille abil on võimalik kaupade ja teenuste eest tasuda enne, kui laekuvad tarbijate poolt tasutud summad. Konkurentsiamet käsitleb viimase kolme kalendriaasta aritmeetilise käibena üksnes võrguteenuse osutamise seotud käivet viimasel kolmel majandusaastal. Kui võrguettevõtja on tegutsenud alla kolme majandusaasta, määratakse käibekapitali suurus tegutsetud majandusaastate aritmeetilise keskmise käibena. Kui andmetest selgub, et majandusaastate keskmisest käibekapitali suurusest ei piisa õigeaegselt võrguteenuse osutamiseks vajalike kaupade ja teenuste eest tasumiseks, teostatakse käibekapitali komponendi leidmiseks lisaanalüüs. Vertikaalselt integreeritud kontserni kuuluvate teiste ettevõtjate sisekäivet ei lülitata käibekapitali arvestusse. Nimetatud sisekäivet ei arvestata käibekapitali arvestuses, et hoida ära juhtumeid, kus võrguettevõtjad loovad kontserni kuuluva äriühingu, kellele müüvad esmalt kogu enda poolt osutatava teenuse ning see teine ettevõtja müüb teenuse omakorda tarbijatele edasi, saades käibekapitaliks juba kaks korda suurema summa.

8.16. Regulatsiooniperioodi reguleeritava vara ehk investeeritud kapitali keskmine väärtus arvutatakse järgmise valemiga:

$$RV = \frac{(PV_0 + PV_1)}{2} + KK,$$

kus:

RV – reguleeritava vara väärtus,

PV_0 – põhivara jääkmaksumus majandusaasta alguses,

PV_1 – põhivara jääkmaksumus majandusaasta lõpus,

KK – käibekapital.

8.17. Põhivara jääkmaksumus majandusaasta lõpus arvutatakse järgmise valemiga:

$$PV_1 = PV_0 + I - PK - L,$$

kus:

PV_0 – põhivara jääkmaksumus aasta alguses;

PV_1 – põhivara jääkmaksumus aasta lõpus;

I – põhivara investeeringud;

PK – põhivara kulum;

L – majandusaastal eemaldatud (müüdnud või mahakantud) põhivara jääkmaksumuses.

9. Põhjendatud tulukus

9.1. MGS-i regulatsioon:

MGS § 23 lg 3¹ sätestab, et MGS § 23 lg 3 punktis 5 sätestatud põhjendatud tulukuse arvutamise aluseks on ettevõtja investeeritud kapital ja kaalutud keskmise kapitali hind.

MGS § 23² lõige 7 sätestab, et põhjendatud tulukuse arvutamine toimub põhimõttel, et võrguteenuse osutamiseks vajaliku põhivara väärtus, millele on liidetud käibekapitali suurus, korrutatakse kaalutud keskmise kapitali hinnaga.

9.2. Põhjendatud tulukus arvutatakse reguleeritava vara väärtuse ja kaalutud keskmise kapitali hinna alusel järgmise valemiga:

$$PT = RV \times WACC,$$

kus:

- PT – põhjendatud tulukus,
- RV – reguleeritava vara väärtus,
- $WACC$ – kaalutud keskmine kapitali hind.

Põhjendatud tulukus arvutatakse põhitegevuse reguleeritava vara väärtuse (sealhulgas ka mitteamortiseeruva põhivara väärtus, milleks on põhitegevuses kasutatava maa väärtus) ning kaalutud keskmise kapitali hinna (WACC) ehk põhjendatud tulunormi alusel.

Monopoolsete ettevõtjate tulunorm peab olema piiratud, mida sätestab ka MGS § 23 lg 3 p 5 s.t, et võrguteenuse hind peab olema kujundatud selliselt, et oleks tagatud põhjendatud tulukus ettevõtja poolt investeeritud kapitalilt. Monopoolse ettevõtja tarbijatel puudub võimalus osta kaupa või teenust konkureerivatelt ettevõtjalt. Tulenevalt sellest on nii Euroopas kui ka mujal maailmas kujundatud üldtunnustatud hinnaregulatsiooni printsiibid, mille üheks eesmärgiks on eelkirjeldatud ettevõtjate tulukuse piiramine. Ilma tulukuse piiramiseta tekiks turgu valitseval ettevõtjal võimalus teenida tarbija arvelt ülikasumit ning tarbija peaks ilma regulaatori (Eestis on selleks Konkurentsiamet) sekkumiseta maksma kinni turgu valitseva ettevõtja võimaliku ülikasumi, sest tarbijal puudub teenusepakkuja osas alternatiivne valik.

9.3. Kaalutud keskmine kapitali hind (WACC) arvutatakse järgmise valemi alusel:

$$WACC = k_e \times \left(\frac{OK}{VK+OK} \right) + k_d \times \left(\frac{VK}{VK+OK} \right),$$

kus:

- k_e – omakapitali hind (%),
- k_d – võlakapitali hind (%),
- VK – võlakapitali osakaal (%),
- OK – omakapitali osakaal (%).

9.4. Kaalutud keskmine kapitali hind (WACC) arvutatakse Konkurentsiameti poolt ja avaldatakse veebilehel www.konkurentsiamet.ee. Avaldatud dokument sisaldab nii WACC-i arvestamise meetodikat kui ka erinevate tegevusalade kaalutud keskmise kapitali hinna väärtusi kehtivusaastal. WACC-i väärtused on diferentseeritud gaasi põhivõrguettevõtjale ja gaasi jaotusvõrguettevõtjatele.

Näide: Põhjendatud tulukuse kujunemine

Põhjendatud tulukuse arvestus	Ühik	Regulatsiooni- periood
Põhivara jääkmaksumus regulatsiooniperioodi alguses (PV₀)	tuh €	160,47
Investeeringud kokku (I)	tuh €	15,00
Eemaldatud põhivara jääkmaksumuses kokku (L)	tuh €	2,00
Põhivara kulum (PK)	tuh €	7,43
Põhivara jääkmaksumus regulatsiooniperioodi lõpus (PV₁)	tuh €	166,04
Viimase kolme majandusaasta võrguteenuse osutamisega seotud aritmeetiline keskmine käive	tuh €	677,00
Käibekapital 5% netoväliskäibest (KK)	tuh €	33,85
Reguleeritava vara väärtus (RV)	tuh €	197,11
WACC	%	4,58
Põhjendatud tulukus (PT)	tuh €	9,03

Märkus: näites on kasutatud 2018. aastal gaasi jaotusvõrguettevõtjatele kehtinud WACC-i.

Tabelis kajastatud põhivara jääkmaksumuse, reguleeritava vara väärtuse ja põhjendatud tulukuse kujunemine:

$$a) PV_1 = PV_0 + I - L - PK = 160,47 + 15,00 - 2,00 - 7,43 = 166,04 \text{ tuh €};$$

$$b) KK = 677,00 \times 5\% = 33,85 \text{ tuh €};$$

$$c) RV = (PV_0 + PV_1)/2 + KK = 163,26 + 33,85 = 197,11 \text{ tuh €};$$

$$d) PT = RV \times WACC = 197,11 \times 4,58\% = 9,03 \text{ tuh €}.$$

10. Võrguteenuse hinna kooskõlastamine ülekande- ja/või jaotamisteenuse sisendhinna muutuse korral

Kui tegemist on teiselt võrguettevõtjalt sisseostetava sisendhinna muutumisega peab ettevõtja esitama võrguteenuse hinna kooskõlastamiseks täiendavad andmed.

Näide: Seoses Gaasivõrgud AS-lt sisseostetava võrguteenuse hinna muutusega esitatakse hinnataotlus 2019.aastal. Viimati luges amet põhjendatuks lubatud müügitulu koosseisus kajastatud muutumatud hinnakomponendid (tegevuskulud, põhivara kulum, põhjendatud tulukus) ja võrguteenuse müügikoguse 2014.aastal, mistõttu tuleb koos hinnataotlusega esitada täidetult allpoololev tabel 2016.a, 2017.a ja 2018.a andmetega. Kui lubatud müügitulu koosseisus kajastatud muutumatud hinnakomponendid (tegevuskulud, põhivara kulum, põhjendatud tulukus) ja võrguteenuse müügikogus loeti ameti poolt põhjendatuks näiteks 2017.aastal või 2018.aastal, siis ei ole vaja tabelit täita.

Rea nr	Täiendavad andmed	Ühik	Ameti otsus ⁶	2016	2017	2018
1	Võrguteenuse müügikogus	tuh m ³				
2	Tarbijate arv	tk				
3	Gaasivõrgu pikkus	m				
4	Teostatud investeeringud kokku (rida 4.1 + rida 4.2)	tuh €				
4.1	sh sihtfinantseeringutest (nt liitumistasud)	tuh €				
4.2	omavahenditest	tuh €				
5	Tegevuskulud	tuh €				
6	Põhivara kulum	tuh €				

Konkurentsiamet analüüsib tabelis toodud andmeid veendumaks, et võrguteenuse hinna kooskõlastamisel aluseks võetud hinnakomponendid on kooskõlas MGS § 23 lg 3 sätestatud nõuetega.

⁶ Konkurentsiameti otsuse aastaks võetakse aasta (regulatsiooniperiood), millal viimati loeti põhjendatuks lubatud müügitulu koosseisus kajastatud muutumatud hinnakomponendid (tegevuskulud, põhivara kulum ja põhjendatud tulukus) ning võrguteenuse müügikogus.